

Onze blogreeks over governance & het nieuwe pensioenstelsel

Deel 4

Rol, verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid VO

Ramona van Wijk

ramona.van.wijk@montaepartners.nl
Mobiel: +31 (0)6 21 36 74 01

Florens Voogd

florens.voogd@montaepartners.nl
Mobiel: +31 (0)6 21 35 89 16

ROL, VERANTWOORDELIJKHEID EN AANSPRAKELIJKHEID VO

In het vierde deel van onze blogreeks over governance en het nieuwe pensioenstelsel zoomen we in op de rol van het verantwoordingsorgaan (VO).

Een nieuwe koers?

In het tweede deel van de blogreeks hebben we de taakverdeling tussen de fondsorganen besproken. Het bestuur bepaalt het beleid, het VO heeft medezeggenschap en de Raad van Toezicht vult het intern toezicht in.

Het VO geeft veelal, maar niet uitsluitend, op grond van adviesrecht invulling aan deze medezeggenschap. Met de invoering van de WTP komen er wijzigingen in deze adviesrechten. In het nieuwe pensioenstelsel verdwijnt namelijk het adviesrecht op de samenstelling van de premie. Gedurende de transitiefase komt daar echter een belangrijk adviesrecht voor terug, namelijk het adviesrecht op het voorgenomen besluit tot invaren inclusief de aanwending van het fondsvermogen. Daarnaast krijgt het VO een adviesrecht over het uitvoeringsreglement dat ook na de transitie nog van toepassing is.

In basis blijft de rol van het echter VO hetzelfde: de stem van werkgevers, (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden laten doorklinken in de koers van het pensioenfonds zonder zelf aan het stuur te gaan zitten.

Tijdens de transitie heeft het VO wel een zwaardere stem dan tot nu toe gebruikelijk. Dit komt met name tot uiting in de bepaling dat een negatief advies van één van de geledingen van het VO reeds tot de noodzaak tot heroverweging van een voorgenomen besluit tot invaren leidt. Een door het gehele VO gedragen advies is hiervoor niet nodig. Als bijvoorbeeld alleen de geleding van de pensioengerechtigden negatief adviseert over invaren, dan moet het bestuur het besluit kritisch bezien en aan Sociale Partners vragen het verzoek te heroverwegen. Bij de adviesaanvraag moet daarom ook uitgebreide info aan het VO gegeven worden, waaronder impact op deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Daarnaast geeft dit aanleiding tot een uitgebreidere onderbouwing van een advies van het -gehele- VO en maakt dit dat het raadzaam is om bij dit advies per geleding in te gaan op het advies en de overwegingen.

VAREN OP KOMPAS

Hoewel er ons inziens dus geen sprake is van een nieuwe koers zal het VO wel meer op eigen kompas moeten varen dan het gewend is. Het adviesrecht bij invaren ziet niet alleen op de vraag of invaren de juiste keuze is, maar juist ook op de aanwending of herverdeling van het fondsvermogen bij het omrekenen. Daarbij ontstaan verschillende effecten voor -groepen van- (gewezen) deelnemers en/of pensioengerechtigden. Van diverse kanten is de laatste tijd aandacht gevraagd voor de positie van pensioengerechtigden. In het arbeidsvoorwaardelijk proces is de stem van pensioengerechtigden het minst sterk vertegenwoordigd. Dit legt een extra last op de schouders van het VO waar de pensioengerechtigden met een eigen geleding wel een invloedrijke positie hebben. Deze unieke situatie nodigt uit tot een open discussie waarbij de belangen van alle geledingen goed voor het voetlicht komen. En een gedegen uitwerking van de argumenten op basis waarvan het advies van het VO tot stand komt. Niet alleen als input voor een eventuele heroverweging van het voorgenomen besluit, maar ook ter onderbouwing hiervan richting de achterbannen. Het is een unieke kans om te laten zien dat de stem van de pensioengerechtigden gehoord is en zorgvuldig is meegewogen. Dit verhoogt het draagvlak van het besluit.

Om deze kans te grijpen is het uiteraard wel van belang dat het VO over voldoende bagage beschikt om deze afwegingen ook met voldoende inhoudelijke diepgang te kunnen maken. Het is onze visie dat een VO daar prima toe in staat is, maar dat dit wel tijdige voorbereiding vereist. Veel VO's zijn gelukkig al begonnen met educatiesessies over het nieuwe pensioenstelsel en zijn gebaat bij verdere verdiepingssessies ten aanzien van de dilemma's bij invaren en vermogensverdeling. Voor VO's die nog aan het begin staan van het vergaren van kennis over het nieuwe pensioenstelsel is het wel van belang dat zij hiermee vaart gaan maken.

VOORKOMEN VAN AVERIJ

Pensioengerechtigden en organisaties van pensioengerechtigden zullen met aandacht kijken naar het advies van het VO. Mogelijk zullen zij zelfs actief argumenten aandragen, bijvoorbeeld via de voordragende organisaties, en de verwachting hebben dat deze serieus worden meegewogen. Tegelijkertijd kunnen de belangen van de andere geledingen hier strijdig mee zijn. Voor werknemers kan het bijvoorbeeld belangrijk zijn dat door middel van invaren compensatie wordt geboden voor de afschaffing van de doorsneepremie. Ook dit geluid zal tot zijn recht moeten komen in het advies. Het VO als geheel moet een advies geven waarin deze specifieke belangen van de verschillende geledingen afgewogen worden en waarbij het VO als geheel opkomt voor alle vertegenwoordigde belangen. Daarnaast is er dus ruimte voor een afwijkend advies, met onderbouwing, per geleding. Het is de uitdaging voor het VO om dit samen te brengen tot een afgewogen geheel.

Het VO zal meer dan anders zich moeten verantwoorden aan de 'buitenwereld'. Gelet op de rol van medezeggenschap vragen wij ons af of een VO aansprakelijk gesteld zou worden voor de gevolgen van een advies. De kans hierop is in ieder geval aanzienlijk kleiner, als de onderbouwing van het advies gedegen is. En rekenschap geeft van de verschillende geledingen.

Het uiteindelijke besluit is echter niet aan het VO; daarvoor zal naar het pensioenfondsbestuur en –in geval van het verzoek tot invaren- naar sociale partners gekeken worden. Het is in ieder geval niet ondenkbaar dat het VO door de achterban van een (of meerdere) van de geledingen kritisch wordt aangesproken op het advies en de onderbouwing daarvan. Ook vanuit het voorkomen van averij is het voor het VO dus van belang om zich goed voor te bereiden en tijdig voldoende kennis te vergaren over het nieuwe pensioenstelsel in het algemeen en invaren in het bijzonder om een gedegen discussie te kunnen voeren.

